

ON HAUSKAA, KUN ON JOULU

Astrid Lindgrenin parhaat joulutarinat

WSOY

Ruotsinkielinen alkuteos

Vi har så roligt när det är jul, Astrid Lindgrens bästa julberättelser

© Teksti: Astrid Lindgren / The Astrid Lindgren Company

© Kuvitus: Björn Berg / Bildmakarna Berg AB, Kitty Crowther, Eva Eriksson,
Ingrid Vang Nyman / The Astrid Lindgren Company, Ilon Wikland / Design Ilon Wikland AB

Päällyksen ja esilehtien kuvitus: © Design Ilon Wikland AB

First published by Rabén & Sjögren, Sweden, in 2022

Published by agreement with Rabén & Sjögren Agency.

Eemeli-kuvien väritys: Matilda Ruta

Toimitus: Rebecka Wolff ja Ellen Karlsson

Päällyksen graafinen suunnittelu: Emilie Crispin Ekström

Sisuksen graafinen suunnittelu: Jeannette Wigren

Suomenkielinen laitos © suomentajat ja WSOY 2022

Tarkistettu suomennos

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-48874-4

Painettu EU:ssa

ON HAUSKAA, KUN ON JOULU

Astrid Lindgrenin parhaat joulutarinat

Kuvittaneet

Björn Berg, Kitty Crowther, Eva Eriksson,
Ingrid Vang Nyman ja Ilon Wikland

Suomentaneet

Mikael Ahlström, Eila Kivikk'aho, Marikki Makkonen,
Aila Meriluoto, Riitta Mäyrälä ja Kristiina Rikman

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

SISÄLLYS

Näin vietetään joulua Melukylässä 8

kirjasta *Melukylän lasten uudet kujeet* (ruotsinkielinen alkuteos *Mera om oss barn i Bullerbyn*, R&S 1949, suom. WSOY 2019)
Kuvittanut Ilon Wikland, teoksesta *Melukylän joulu* (1963, suom. 1964)
Suomentanut Kristiina Rikman

Kettu ja tonttu 20

Ruotsinkielinen alkuteos *Räven och tomten*
Teksti on Astrid Lindgrenin vapaa tulkinta Karl-Erik Forsslundin runosta (R&S 1965)
Kuvittanut Eva Eriksson (R&S 2017, suom. laitos WSOY 2017)
Suomentanut Kristiina Rikman

Marikki, katso, lunta sataa! 36

Ruotsinkielinen alkuteos *Titta Madicken, det snöar*
Kuvittanut Ilon Wikland (R&S 1983, suom. laitos WSOY 1983)
Suomentanut Riitta Mäyrälä

Kissankulman iso tanttarella 52

kirjasta *Eemelin uudet metkut* (ruotsinkielinen alkuteos *Nya hyss av Emil i Lönneberga*, R&S 1966, suom. WSOY 1971)
Kuvittanut Björn Berg (R&S 1966, suom. WSOY 1971),
värittänyt Matilda Ruta (R&S 2019, suom. laitos *Eemelin kootut metkut*, WSOY 2019)
Suomentanut Aila Meriluoto

Taina Tomera auttaa mummia 78

kirjasta *Kajsa Kavat* (R&S 1950, lyhennetty suomennos WSOY 1963)
Kuvittanut Ilon Wikland (R&S 1958, suom. laitos 1963)
Suomentaneet Marikki Makkonen ja Mikael Ahlström

On hauskaa, kun on joulu 90

kirjasta *Lotta, Janne ja Minnamanna* (ruotsinkielinen alkuteos
Barnen på Bråkmakargatan, R&S 1958, 1992, suom. WSOY 1964, 2021)
Kuvittanut Ilon Wikland (R&S 1958, 1992, suom. laitos 1964, 2016)
Suomentanut Eila Kivikk'aho

Peppi Pitkätossun joulukuusenriisujaiset 100

Ilmestynyt alun perin Allersin joulunumerossa 1948
Kuvittanut Ingrid Vang Nyman 1948, 2011 (suom. laitos WSOY 2012)
Suomentanut Kristiina Rikman

Tonttu valoo 114

Teksti Astrid Lindgren
Kuvittanut Kitty Crowther (R&S 2012)
Suomentanut Kristiina Rikman

Näin vietetään joulua Melukylässä

*Kuvittanut Ilon Wikland
Suomentanut Kristiina Rikman*

En tiedä milloin joulu alkaa muual-
la, mutta täällä Melukylässä joulu
tulee sinä päivänä, kun meillä paiste-
taan piparkakkuja. Silloin on melkein
yhtä hauskaa kuin jouluaattona. Las-
se ja Bosse ja minä saadaan jokainen
yhtä iso kimpale piparkakkutaikinaa,
josta me saamme tehdä ihan sellaisia
pipareita kuin haluamme. Ajatella
että Lasse unohti viimeksi piparka-
kun leipomispäivän ja lähti isän kans-
sa metsään polttopuita hakemaan!
Keskellä metsää hän muisti mikä
päivä oli, ja hän ryntäsi matkaan niin

että lumi vain ympärillä pölysi, sanoi
isä. Bosse ja minä oltiin jo leipomassa
täyttää päätä. Oli ihan hyvä, että Las-
se tuli vähän myöhässä, sillä meidän
paras piparkakkumuotti on possu, ja
jos Lasse on leipomassa, Bossen ja
minun on melkein mahdotonta saada
sitä. Mutta me ehdittiin leipoa kym-
menen possua jo ennen kuin Las-
se tuli läähättäen kotiin metsästä.
Kyllä hänelle tuli kiire ottaa meidät
kiinni piparinteossa! Kun kaikki oli
suurin piirtein valmista, me koko-
simme jäljelle jääneet pienet taiki-

nanpalat yhdeksi isoksi möykyksi ja teimme siitä palkintokakkaran, niin kuin aina. Ja iltapäivällä, kun kaikki piparkakut oli saatu ulos uunista, me panimme 322 hernettä pulloon ja kiersimme ympäri Melukylää arvuuttamassa, montako hernettä pullossa oli. Se, joka arvasi lähimmäs oikein, sai palkintokakkaran. Lasse kantoi pulloa ja Bosse palkintokakkaraa ja minulla oli muistivihko, johon kirjoitin kaikkien arvaukset. Isoisä voitti kakkaran ja hän ilahtui kovasti. Hän arvasi, että pullossa oli 320 hernettä, ja pääsi lähimmäs oikeaa. Anna luuli,

että pullossa oli kolmetuhatta hernettä, eikö ollutkin tyhmää?

Seuraavanakin päivänä oli hauskaa, sillä silloin mentiin metsään hakemaan joulukuusia. Kaikki Melukylän isät ovat mukana joulukuusia hakemassa ja tietysti me kaikki lapset. Äitiressukoiden pitää jäädä kotiin laittamaan ruokaa! Me lähdimme matkaan reellä, jolla kuskataan maitotonkat Melukylästä Suurkylän meijeriin. Lasse ja Bosse ja minä ja Britta ja Anna ja Olle päästiin reen kyytiin. Meidän isä käveli vieressä ja ohjasti hevosta, ja Ollen isä ja Britan

ja Annan isä kävelivät reen perässä ja juttelivat ja naureskelivat. Mekin naureskelimme ja juttelimme reessä.

Metsässä oli niin paljon lunta, että meidän piti ravistella kuusia nähdäksemme olivatko ne kauniita vai eivät. Me kaadoimme kolme isoa, komeaa kuusta, yhden Ylätaloon ja yhden Välitaloon ja yhden Alataloon. Ja sitten vielä yhden oikein pienen kuusen isoisän huoneeseen ja toisen pienen kuusen Lehtiniemen Kristinille.

Aatonaattona minä olin surullinen, sillä luulin, etteivät äiti ja Ada millään saisi kaikkea valmiiksi jouluksi. Keittiössä oli niin kiire ja sotkuisia. Minä itkeä tirautin nukkumaan mennessä.

Jouluaattoamuna heräsin varhain ja kipaisin keittiöön yöpaitasil-

lani ja – oi, miten hienoa siellä oli! Lattialla oli uudet matot, ja hellan rautatangon ympärille oli kierretty punaista ja vihreää ja valkoista rypistettyä silkkipaperia, ja suurella saranapöydällä oli joulupöytäliina ja kaikki kupariastiat oli kiillotettu. Ilahduin niin, että minun oli halltava äitiä. Lasse ja Bosse ryntäsivät kohta perässä ja Lasse sanoi, että hänen mahassaan tuntui jouluiselta, kun hän näki räsymatot.

Iltapäivällä me Melukylän lapset viemme aina Lehtiniemen Kristinille korillisen äitien laittamia herkkuja. Mutta ensin käymme isoisän luona, siis Britan ja Annan isoisän, toivottamassa hyvää joulua, ja katsomme kuinka Britta ja Anna koristelevat hänen pienen joulukuusensa.

Autetaan mekin vähän, vaikka Britta ja Anna mieluiten koristelisivat itse. Isoisä ei näe mitä me kuuseen ripustamme, koska hän on melkein sokea. Mutta me kerrotaan hänelle ja hän sanoo, että hän kuvittelee kaiken mielessään.

Kristinille mennessä oli kaunis sää. Juuri sellainen kuin jouluaattona kuuluu olla. Kristinin mökille menee niin pieni tie, että sitä oli vaikea erottaa lumen alta. Lasse kantoi koria

ja Bosse ja Olle pientä kuusta. Britalla ja Annalla ja minulla ei ollut mitään kannettavaa. Voi miten Kristin yllättyi meidän tulostamme! Tai no, hän teeskenteli yllättyvänsä, sillä tiesihän hän, että me tulemme joka joulukuun. Lasse purki pöydälle korin sisällön. Ja Kristin pudisteli päätään ja sanoi:

”No jopas, jopas, kyllä tässä nyt on ihan liikaa, ihan liikaa!”

Ei minusta siinä ollut liikaa, mutta paljon kyllä. Iso kimpale kinkkua

ja makkara ja joulujuusto ja kahvia ja piparkakkuja ja kynttilöitä ja karamelleja, enkä minä ihan kaikkea muistakaan. Me sytytimme kynttilät Kristinin kuuseen ja pyörimme vähän piiriä kuusen ympärillä ihan vain harjoitukseksi iltaa ajatellen. Kristin oli oikein iloinen ja hän seisoi ovensuussa ja vilkutti meille lähtiäisiksi.

Kotiin tultua me koristeltiin Lasse ja Bossen kanssa kuusi. Isä oli auttamassa. Meillä oli vintillä joulu-kuusta varten säästettyjä punaisia omenoita, ja me otimme esiin itse leipomamme piparkakut. Ja koreihin, jotka me tehtiin isoisän luona, pan-

tiin rusinoita ja pähkinöitä. Ja äidin lapsena tekemät pumpulienkelit ripustettiin myös kuusen oksille. Ja tietysti paljon lippuja ja kynttilöitä ja karamelleja. Oi että kuusi oli kaunis, kun se oli valmis!

Sitten olikin aika kastaa leipää kinkunliemeen, ja sitten piti vain ODOTTAA. Lasse sanoi, että jouluaaton iltapäivän tunnit, kun ei voinut muuta kuin odottaa, saivat ihmisen hiukset harmaantumaan. Me odotimme ja odotimme odottamasta päästyämme, ja välillä minä kävin vilkaisemassa peilistä, ihanko oikeasti hiukset harmaantuivat. Mutta kumma kyllä minun hiukseni näyttivät yhtä pella-

vaisilta kuin ennenkin. Bosse kävi kopauttamassa välillä kelloa, hän luuli että se oli pysähtynyt.

Kun tuli pimeää, pääsimme vihdoin lähtemään lahjoinemme Ylätaloon ja Alataloon. Valoisian aikaan ei voi mennä, ei se silloin ole jännittävää. Lasse ja Bosse ja minä panimme päähämme punaiset tonttulakit ja Lasse otti mukaan tonttunaamarin, koska hän olisi meille joulutonttuna myöhemmin illalla. (Lasse on tätä nykyä meidän joulutonttunamme. Kun minä olin pieni, uskoin oikeasti joulutonttuun, mutta en minä enää usko.) Sitten me otimme pakettimme ja hiivimme ulos pimeään. Taivaalla oli kamalasti tähtiä. Kun katsoin metsää, joka näytti

tosi pimeältä, ajattelin, että ehkä siellä kumminkin asui oikea joulutonttu, joka pian kiskoisi meille keltassaan paljon joululahjoja. Melkein toivoin, että niin olisi.

Ylätalon keittiön porstuassa oli pilkkopimeää. Me koputimme ovelle ja sitten avasimme sen ja naksimme joulupakettimme keittiöön. Silloin Britta ja Anna ryntäsivät sanomaan, että meidän pitäisi tulla maistamaan heidän joulukakkujaan ja näkkileipää. Ja niin me teimme. Ja me saimme joululahjojakin. Ja sitten Britta ja Anna ottivat tonttunaamarinsa ja me menimme yhdessä Ollen luokse Alataloon. Olle istui heidän keittiössään odottamassa. Piski haukkui hurjana nähdessään äkkiä

viisi tonttua. Ollekin haki tonttunaa-marinsa. Ja sitten me kirkasimme kaikki yhdessä ulos pimeään tonttuilemaan. Me leikittiin oikeita joulutonttuja, jotka kiersivät jakamassa lahjoja ihmisille.

Vihdoin viimein tuli ilta ja me söimme illallista pöydän ääressä keittiössä. Kynttilät paloivat pöydällä ja sille oli katettu kamalasti ruokaa, mutta

minä söin melkein vain kinkkua. Ja tietysti puuroa. Siinä toivossa, että saisin mantelin. Mutta en minä saanut. Meillä Välitalossa on renki, jonka nimi on Oskar. Hän tykkää Adasta, joka on meidän piika. Se, joka saa mantelin puurosta, pääsee varmasti naimisiin tulevana vuonna. Ja ajatelkaas, manteli oli haljennut kahtia ja Oskar ja Ada saivat kumpikin oman

puolikkaansa. Oi että me Lassen ja Bossen kanssa naurettiin. Ada suutui ja sanoi, että kaikki oli vain kakaroiden metkuja. Mutta eihän me mitenkään voitu puuttua mantelin jakamiseen.

Me tehtiin puurosta runojakin. Lasse teki tällaisen riimin:

*Manteli halkesi kahtia,
Oskar saa vaimon Adasta.*

Eikö ollutkin hyvin keksitty! Mutta Ada ei tykännyt yhtään. Mutta vähän hän ilahtui, kun me autoimme häntä kuivaamaan tiskit. Me teimme niin, jotta pääsimme nopeammin jakamaan joululahjoja.

Sen jälkeen mentiin istumaan saaliin. Kuusenkynttilät oli sytytetty ja pöydälläkin oli kynttilöitä. Minun ihoni nousi kananlihalle, niin kuin aina kun näen jotain kaunista ja jännittävää. Isä luki raamatusta Jeesuslapsesta. Ja minä luin hirmuisen kaunista runoa, joka alkaa näin: ”Oi Jeesuslapsi pienoinen, sä päällä olki- vuotehen...” Runossa sanotaan, että Jeesuslapsen olisi oikeasti kuulunut saada paljon joululahjoja ja kakku, ja minä olen samaa mieltä. Mutta sen sijaan me saamme joululahjoja.

Kun me muut lauloimme ”Jouluyö, juhlayö”, Lasse hiipi ulos ja palasi hetken päästä tonttuna, jolla oli iso säkki selässä.

”Onko täällä kilttejä lapsia”, hän kysyi.

”On, kaksi kappaletta”, sanoi Bosse. ”Mutta on täällä myös yksi vinttiö nimeltä Lasse. Vaikka hän taitaa kyllä olla juuri nyt ulkona.”

”Hänestä olen kuullut kerrottavan”, sanoi tonttu. ”Hän on tämän maan parhaita poikia. Hän saa enemmän lahjoja kuin kukaan toinen.”

Mutta eipä saanutkaan. Me saimme kaikki yhtä monta lahjaa. Minä sain uuden nukken ja kolme kirjaa ja

hauskan pelin ja leninkikankaan ja kintaat ja vaikka mitä. Sain viisitoista joululahjaa. Olin ommellut äidille ristipistoliinan. Hän ilahtui kovasti. Isälle olin ostanut almanakan. Hänkin ilahtui. Minusta on kivaa, kun ihmiset ilahtuvat, kun minä annan heille joululahjoja. Se on ihan yhtä hauskaa kuin joululahjojen saaminen. Lasselle ja Bosselle minä annoin tinasotilaita.

Sitten me pyörimme piiriä kuusen ympärillä, ja silloin tulivat kaik-

ki Ylätalosta ja Alatalosta mukaan. Isoisäkin tuli vaikkei hän voikaan pyöriä piirissä. Me lauloimme ”Joulu on taas, joulu on taas”, ja ”Leikkaa, leikkaa kauraa” ainakin kaksikymmentä kertaa.

Illalla minä laitoin kaikki joulu- lahjani sängyn viereen pöydälle niin että näkisin ne heti kun aamulla heräisin.

Jouluna on ihanaa. Oikeastaan on harmi, ettei joulu ole useammin.

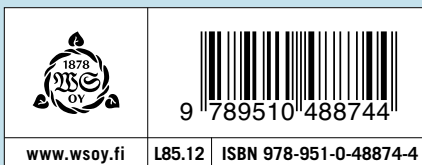

Tule mukaan viettämään joulua Melukylässä, Marikin kotona ja Lotan perheessä! Pääset myös kokemaan maalaisjouluun taikaa tarinassa *Kettu ja tonttu* sekä Kissankulman isossa tanttarallassa, kun Vaahteramäen Eemeli kutsuu vaivaistalon väen joulu-pitöihin. Ja Peppi Pitkätossu tietysti järjestää railakkaat joulukuusenriisujaiset! Tapaamme lisäksi Taina Tomeran auttamassa mummia jouluvalmisteluissa, ja mukana on ensimmäistä kertaa suomeksi ilmestyvä tunnelmallinen kertomus ”Tonttu valvoo”.

Kaikenikäisten värikäs satukokoelma sisältää Astrid Lindgrenin rakkaimmat joulutarinat. Kirjan ihanasta kuvituksesta vastaavat Ilon Wikland, Björn Berg, Ingrid Vang Nyman, Kitty Crowther ja Eva Eriksson.

Hui, onpa kirkas yö! Lumi hohtaa valkeana ja tähdet
tuikkivat taivaalla. Varovasti, Mikko, varovasti niin
ettei kukaan huomaa!

Kuka minut nyt huomaisi? Ikkunat loistavat kyllä
valaistuina, sisällä on ihmisiä, mutta kukaan ei
kurkista ulos eikä näe nälkäistä kettua,
joka tassuttelee hangessa.